

Avdelningen för utbildning och arbetsmarknad
Utbildningssektionen
Bodil Båvner

Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

En flexiblare ämneslärarutbildning

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har beretts tillfälle att yttra sig över promemorian ”En flexiblare ämneslärarutbildning”.¹

I promemorian lämnas förslag på en mer flexibel ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9. Förslag om ändring i regleringen av ämneskombinationer i ämneslärarutbildningen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan lämnas också. Ändringarna föreslås träda i kraft 1 januari 2018.

SKL instämmer i att utbildningarna behöver förändras för att skapa bättre förutsättningar för lärosätena att anordna en mer attraktiv ämneslärarutbildning och därmed öka söktrycket till och genomströmningen i utbildningen. En ökad flexibilitet ökar lärosätenas möjlighet att anordna utbildning i små ämnen, då studerande från såväl inriktning mot grundskolan årskurs 7-9 som gymnasielärare får större möjlighet till samläsning. SKL tillstyrker de föreslagna förändringarna och ser gärna än mer ökad flexibilitet vad gäller ämneskombinationer. Denna fråga, tillsammans med vilka inriktningar som ska finnas, bör ingå vid nästa förändring av ämneslärarutbildningarna.

SKL understryker behovet av ytterligare åtgärder för att underlätta för fler att bli lärare.

Behovet av en förändrad ämneslärarutbildning med inriktning mot grundskolans årskurs 7-9

De närmaste åren ökar behovet av lärare i betydligt större takt än nya lärare examineras. För att klara kompetensförsörjningen behövs en rad olika åtgärder. SKL beskriver nio strategier som kommunerna bör arbeta med för att möta rekryteringsutmaningarna. SKL har även förslag på åtgärder som staten bör vidta. Att stärka lärarutbildningen är ett viktigt område. För att säkra rekryteringen till läraryrket måste såväl arbetet som utbildningen vara attraktiva och locka tillräckligt stort antal studenter med de rätta kvalifikationerna.

Den nuvarande lärarutbildningen inrättades 2011. Redan tidigt stod det klart att inriktningen för ämneslärare med inriktning till arbete i grundskolans årskurs 7-9 inte fungerade tillräckligt väl. Antalet sökande var inte tillräckligt stort för de

¹ Utbildningsdepartementet 2016-11-17

undervisningsgrupper som behövdes. Lärosätena hade svårt att arrangera de ämneskurser om 45 högskolepoäng som behövdes. På flera lärosäten ställdes utbildningen in. Regeringen gav i juni 2014 professor Mikael Andreasson i uppdrag att genomföra en översyn av ämneslärarexamen. Under våren 2015 remitterades departementspromemorian ”En mer flexibel lärarutbildning”² utifrån utredarens underlag. Förändringarna var planerade att träda i kraft 1 augusti 2015. SKL var positiv på de förändringar som då föreslogs och poängterade behoven av att tillräckligt många lärare av god kvalitet utbildas så att den framtida lärarförsörjningen säkras.³

I föreliggande promemoria föreslås det nya regelverket att börja gälla 1 januari 2018. SKL konstaterar att fler lärosäten avstått från att anta nya studenter på ämneslärarutbildningen med inriktning mot grundskolans årskurs 7-9 i avvaktan på de förändringar som tidigare aviserats. Förseningen på två och ett halvt år medför att problemet med för få examinerade därmed kvarstår längre. Det medför konsekvenser för huvudmännens möjligheter att öka andelen behöriga lärare samt gör behovet av ytterligare åtgärder större.

Skyndsamt införande behövs

SKL understryker behovet av att förändringar i ämneslärarutbildningen för arbete i grundskolans årskurs 7-9 genomförs skyndsamt. Eftersom dimensioneringen även i en fullt utbyggd utbildning inte motsvarar behovet av nya lärare är det angeläget att så snart som möjligt starta de utbildningar det redan idag är dimensionerat för. En förutsättning är att det nya regelverket snarast börjar gälla.

Förändrad omfattning samt fler ämneskombinationer föreslås

Regeringen har följande förslag:

- En ny variant av ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 om 240 högskolepoäng införs. Det kommer därmed att finnas tre varianter; 240 högskolepoäng med två ämnen, 270 högskolepoäng med två ämnen samt 300 högskolepoäng med tre ämnen.
- Bestämmelserna om tillåtna ämneskombinationer ändras för såväl ämneslärare med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 som gymnasielärare. Svenska som andraspråk föreslås kunna kombineras med valfritt annat ämne för båda inriktningarna.

² Utbildningsdepartementet 2015-01-30

³ SKL *Synpunkter avseende Promemorian En mer flexibel ämneslärarutbildning* 2015-04-13

Förbundets ställningstagande

SKL tillstyrker de föreslagna förändringarna och understryker behovet av ökad flexibilitet vad gäller ämneskombinationer, vilket bör tas hänsyn till vid nästa förändring av ämneslärarutbildningarna.

SKL tillstyrker även att utöka möjligheterna för att nå behörighet i två ämnen samtidigt som möjligheten för tre ämnen kvarstår. En lärare som är behörig i tre ämnen har större möjligheter till anställning, men SKL ser att efterfrågan hos studenterna att välja en kombination med tre ämnen har varit mindre än för två ämnen och bedömer att de mer flexibla möjligheterna kommer att öka intresset för denna utbildning överlag.

SKL välkomnar möjligheten att kombinera matematik och svenska respektive möjligheten att kunna kombinera Svenska som andraspråk med alla andra ämnen. Behovet av lärare i Svenska som andraspråk är akut.

Samverkan och dialog mellan lärosäte respektive skolhuvudman

SKL samtycker avseende vikten av lärosätenas samverkan och dialog med skolhuvudmännen när de planerar utbildningarna. En gemensam bild med lokal förankring underlättar för lärosätet att tillhandahålla utbildningen, inklusive den verksamhetsförlagda delen, och säkrar en god arbetsmarknad för de examinerade. SKL ser positivt på en förstärkt samverkan mellan lärosätena och påminner om statens samlade ansvar för en tillräckligt utbyggd lärarutbildning med hög kvalitet som tillgodoser hela Sveriges behov av lärare.

I detta sammanhang betonar SKL behovet av ytterligare åtgärder för att stärka rekryteringen till lärare för de aktuella årskurserna.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande

Styrelsen för Sveriges Kommuner och
Landsting
2017-01-20

Särskilt Yttrande från Liberalerna

En flexiblare ämneslärarutbildning

Det behövs en bred satsning för att få fler att vilja bli lärare. Som ett led däri bör ämneslärarutbildningen av högstadie- och gymnasielärare slås ihop, inte bibehållas som egna utbildningsinriktningar. Den nuvarande uppdelningen av ämneslärarexamen i två inriktningar mot grundskolans årskurs 7–9 och gymnasieskolan bör därför avskaffas. Det är korrekt att det idag är alltför få studenter som enbart vill bli lärare i grundskolans årskurs 7-9. Det beror till stor del på att man som lärarstudent på gymnasieskoleinriktningen automatiskt får behörighet att undervisa även i grundskolan. Precis som promemorian konstaterar har söktrycket till den utbildning som enbart ger behörighet till grundskolans årskurs 7-9 varit så lågt att de flesta lärosäten valt att lägga ner utbildningen. Med en sammanslagen utbildning enligt vår modell når man syftet bättre att få fler lärare till grundskolans årskurs 7-9 än genom att bibehålla dagens ordning och enbart förändra ämnesutbildningen för grundskolans årskurs 7-9.

För att ytterligare höja kvaliteten på ämneslärarutbildningen anser vi dessutom att en masterexamen ska vara ett krav för att bli ämneslärare. För att legitimeras som ämneslärare ska krävas avlagd masterexamen. De förändringar som föreslås i ämneslärarutbildningen bör syfta mot detta mål.

Liberalerna